

БК № ПГ-48-339-01-2

ПОЛУЧЕНО НА 07.04.2013 г.

ДО Г-Н/Г-ЖА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

по чл. 12, ал. 7, т. 1 вр. чл. 10, ал. 1, т. 5 от Закона за прякото участие на
гражданите в държавната власт и местното самоуправление

от

Инициативен комитет на граждани в състав:

1. Виктор Тенчев Цолов, с ЕГН:

Постоянен
адрес.....

2. Жан Николов Николов, с ЕГН:

Постоянен
адрес.....

3. Димитър Чавдаров Рачков, с ЕГН:

Постоянен
адрес.....

4. Завен Александров Александров, с ЕГН:

Постоянен
адрес.....

5. Александър Яков Александров, с ЕГН:

Постоянен,

адрес.....

6 Снежана Йончева Димитрова, с ЕГН:

Постоянен

адрес.....

7 Тодор Валерианов Беломон, с ЕГН:

Постоянен

адрес.....

Адрес за контакт с Инициативния комитет: Зр. СЪВЕЩА - Я.К. 1303
Знак "ХРИСТО БОТЕВ" - 141

За провеждане на национален референдум с въпрос:

„Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“

(Уважаеми/а) г-н/г-жо Председател,

С настоящото на основание чл. 12, ал. 7, т.1 вр. чл. 10, ал.1, т. 5 от Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС), учреденият на 09.01.2023г. Инициативен комитет на граждани за провеждането на национален референдум внася в Народното събрание мотивирано предложение, с което предлага да бъде проведен национален референдум със следния формулиран въпрос:

„Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“

Моля да предприемете необходимите действия за вземане на решение от страна на Народното събрание, за провеждане на национален референдум с въпрос „Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“, тъй като това е поискано от повече от 400 000 (четирисотин хиляди) граждани с изборителни права, съобразно изискването на чл.10 ал.2 от ЗПУГДВМС (предложението е подкрепено от 589 817 граждани с изборителни права и отговаря на изискванията на ЗПУГДВМС.

Към предложението прилагаме:

1. Мотиви на предложението

2. 88 броя папки с номерирани страници съдържащи 37167 броя бланки по одобрения образец с трите имена, ЕГН, постоянен адрес и подписите на 589 817 броя граждани с изборителни права, подкрепящи предложението.
3. Подписката на електронен носител.

07.04.2023г.

(С уважение:)

1. Димитър Тодоров
2. Дим. Кимов
3. Димитър Иванов
4. Димитър Иванов
5. Димитър Иванов
6. Дим. Тодоров
7. Димитър Иванов

ДО: НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТ: ИНИЦИАТИВЕН КОМИТЕТ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН РЕФЕРЕНДУМ С
ВЪПРОС: „СЪГЛАСНИ ЛИ СТЕ БЪЛГАРСКИЯ ЛЕВ ДА БЪДЕ ЕДИНСТВЕНА ОФИЦИАЛНА ВАЛУТА В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ДО 2043г.“

МОТИВИ

на

предложението за произвеждане на национален референдум с въпрос:

„Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“

Уважаеми господин председател на Народното събрание,

Уважаеми госпожи и господа народни представители,

На 10.01.2023 г. ние от Инициативният комитет на граждани за провеждане на национален референдум с въпрос „Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“, на основание чл. 12, ал. 2, т. 3 от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС), уведомихме писмено председателя на 48-то Народно събрание за започването на подписката за провеждане на референдум с поставения за гласуване на референдума въпрос, описан по-горе. Днес, в рамките на тримесечния срок по чл. 12, ал. 8 и по реда на чл. 13, ал. 1 от ЗПУГДВМС внасяме подписката заедно с настоящите мотиви, изготвени съобразно изискването по чл. 12, ал. 7, т. 2 от ЗПУГДВМС. Същите съдържат подробна информация, свързана съответно с правната основа, демократичната обосновка и икономическата мотивация на предложението.

Правна основа

Предложението за национален референдум с въпрос „Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“ е направено от инициативен комитет на български граждани с избирателни права, събрал повече от необходимите 400 000 подписа на български граждани с избирателни права, което дава основание за произвеждане на референдума в съответствие с чл.10, ал. 2 от ЗПУГДВМС. Националният референдум с горепосочения въпрос има за цел пряко решаване от гражданите на въпрос с национално значение, съгласно чл. 9, ал. 1 от ЗПУГДВМС, чийто предмет е съобразен и с ограниченията на чл. 9, ал. 2, 3 и 4 от същия закон и не ги нарушава.

Съгласно Договорът за присъединяване на България към Европейския съюз (ЕС)¹ и чл. 5 от Протокола към него², България участва с т.нар. „дерогация“ в Икономическия и паричен съюз от датата на присъединяването към ЕС. По силата на чл. 139, параграф 1 от Договора за функциониране на ЕС³ държави „с дерогация“ са онези държави-членки, за които Съветът на ЕС не е решил, че отговарят на необходимите условия за приемане на еврото. Това означава, че по силата на Договора за присъединяване към ЕС и Договора за функциониране на ЕС България е поела ангажимент да въведе еврото като парична единица. Този ангажимент НЕ Е предмет на настоящето предложение за провеждане на национален референдум с горепосочения въпрос.

Заедно с това, подписаните от България международни договори от една страна и правото на ЕС от друга не определят конкретен срок, в който държавите „с дерогация“ имат задължение да въведат еврото като официална валута. Напротив, Договорът за функциониране на ЕС акцентира върху необходимостта „дерогацията“ за дадена държава да се отмени, т.е. националната валута да бъде заменена с еврото там, едва след като Съветът на ЕС вземе решение, че държавата вече отговаря на необходимите условия и критерии, заложили в съответните договори – в това число, ако е постигнала „висока степен на устойчива конвергенция“ (т.е. сближаване) с еврозоната, като икономика и по отношение на националното законодателство⁴. При отсъствието на ангажимент за определен конкретен посочен срок за премахване на националната валута и въвеждане на еврото в подписаните от България международни договори и в правото на ЕС, то предметът на настоящето предложение за провеждане на национален референдум е съобразен с ограниченията на чл. 9, ал.2, 3 и 4 от ЗПУГДВМС.

Нещо повече, предметът на националния референдум с въпрос „Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“ утвърждава и следва целите, описани в Договора за функциониране на ЕС – а именно, националната валута да бъде заменена с еврото като единствена парична единица едва при изпълнение на необходимите икономически и законодателни условия и при постигане на

¹ Вж. Договор между Кралство Белгия, Чешката Република, Кралство Дания, Федерална република Германия, Република Естония, Република Гърция, Кралство Испания, Френската Република, Ирландия, Италианската Република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Република Полша, Португалската Република, Република Словения, Словашката Република, Република Финландия, Кралство Швеция, Обединеното Кралство Великобритания и Северна Ирландия (държави-членки на Европейския съюз) и Република България и Румъния, за присъединяването на Република България и Румъния към Европейския съюз, ОВ L 157, 21.6.2005г., стр. 11–27 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

² Вж. Протокол относно условията и договореностите за приемането на Република България и на Румъния в Европейския съюз, ОВ L 157, 21.6.2005г., стр. 29–202 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

³ Вж. Консолидирани текстове на Договора за Европейския съюз и на Договора за функционирането на Европейския съюз Консолидиран текст на Договора за Европейския съюз Консолидиран текст на Договора за на Европейския съюз Протоколи Приложения към Договора за функционирането на Европейския съюз Декларации, приложени към заключителния акт на Междуправителствената конференция, която прие Договора от Лисабон, подписан на 13 декември 2007 г. Таблицы на съответствието, ОВ С 202, 7.6.2016г., стр. 1–388 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).

⁴ Вж. чл. 140, параграф 1 от Договора за функциониране на ЕС.

устойчива конвергенция (сближаване) на България към еврозоната. Представените по-долу мотиви обобщават рисковете от преждевременно, т.е. при недостатъчна готовност, въвеждане на еврото и защо не може да се очаква достигането на достатъчна степен на устойчиво сближаване между икономиката на България и еврозоната през следващите поне две десетилетия. Следователно въпросът на настоящия референдум съответства едновременно както на стратегическите икономически интереси на България, така и на целите на ЕС за един Икономически и паричен съюз, който да се състои от достатъчно (и устойчиво) сближени и стабилни национални икономики.

Не на последно място по значение също е обстоятелството, че въпросът в предложения референдум съдържа формулировка на общоупотребим български език, съответстваща на чл.10, ал. 4 от ЗПУГДВМС, с ясен календарен критерий, позволяващ недвусмислено и обективно прилагане в бъдеще след референдума.

Демократична обосновка

Разгледан в историческа перспектива, процесът по въвеждане на еврото в България на мястото на българския леве белязан от остър дефицит на демократичност. Настоящият референдум ще даде възможност, макар исторически закъсняла, този дефицит да бъде запълнен. Провеждането на референдума (дори независимо от резултата му) най-после ще даде суверенна легитимностна политическата класа в България да поема историческа отговорност и взема стратегическо решение с дълбоки и дългосрочни последици за всеки български гражданин. През последните десетилетия у нас липсва такава демократична обосновка и легитимност на процеса по премахване на българската валута лев с въвеждане на еврото.

Референдумът като форма на пряка демокрация е инструмент, който – за разлика от България – в Европа е практикуван често и е добре познат. Актуален и много подробен доклад за Европейския парламент, публикуван през 2022 г., документира и анализира десетки референдуми, провеждани някога в държави в ЕС⁵. Референдуми за/против членство в ЕС са проведени в 11 от 13 държави, присъединили се към ЕС след 2004 г. Изключения правят единствено България и Кипър⁶.

Преди това референдуми за/против членство в ЕС са проведени в още 5 от днешните държави-членки на ЕС – Дания (1972 г.), Ирландия (1972 г.), Австрия (1994 г.), Финландия (1994 г.) и Швеция (1994 г.).

В държави, които към днешна дата не са част от ЕС, също са провеждани референдуми за евентуално членство. Например гражданите на Норвегия два пъти (през 1972 г. и 1994 г.) отхвърлят това предложение. Гражданите на Швейцария също два пъти (през 1997 г. и 2001 г.) отхвърлят членство в ЕС.

⁵European Parliament (2022): *Referendum on EU Issues. Fostering civic engagement*; достъпен на адрес https://www.euro-parl.europa.eu/ResData/studies/IDAN/2022/729358_EPRS_IDA/2022-729358_EN.pdf

⁶ Конституцията на Румъния не позволява референдуми по въпроси, предмет на международни договори. Референдум обаче е бил необходим за промените в Конституцията, които са били изисквани преди присъединяването към ЕС. По тази причина докладът за Европейския парламент класифицира референдума през 2003 г. в Румъния също като референдум за/против членство в ЕС.

Дори гражданите на Северна Македонија са били питани по вџпроса за членство в ЕС (през 2018 г. на референдум заедно с вџпроса за членство в НАТО).

Анализџт, изготвен по порџчка на Европейският парламент, документира общо 58 референдума между 1972 г. и 2016 г. по теми, свързана с европейската интеграция/ЕС. Част от тях са проведени в дџржави, които към момента не членуват в ЕС. Някои референдуми са изрично по вџпроси за членство в ЕС, а някои са по други вџпроси от европейска тематика. Например 4 дџржави са имали референдуми дали гражданите им одобряват проекта на Европейска Конституция (2005 г. - Франция, Холандия, Люксембург и Испания). Ирландия е провела 2 референдума (през 2008 г. и 2009 г.) за одобряване на Договора от Лисабон.

Сџщо така 2 дџржави в ЕС са провели специални референдуми за/против евентуално членство в еврозоната (Дания 2000 г. и Швеция 2003 г.) И на двете места гражданите са отхвърлили тази идея са запазили националната си валута.

Важно е да се отбележи, че след Договора за ЕС, подписан в Маастрихт през 1992 г., който създава правната основа за еврото, всички новоприемани в ЕС дџржави вече имат задџжение да въведат (в неопределен срок) еврото като единствена официална валута⁷. Следователно всички референдуми за членство в ЕС след тази година практически съдџржат в себе си и вџпроса за/против членство в еврозоната.

Изводџт е, че само в 2 дџржави през последните 30 години гражданите не са били питани относно въвеждането на еврото. Тези дџржави са България и Кипџр.

Гражданите на всички останали дџржави са имали демократичната възможност да изразят волята си по темата за еврото. Това е ставало с референдуми специално по вџпроса (в Швеция и дори в Дания, която не е задџжена да въвежда еврото) или косвено по вџпроса чрез референдум за/против членство в ЕС (във всички останали дџржави). Следната таблица обобщава референдумите по тази тема в ЕС, обособявайки ги в съответни групи:

година	дџржава	избирателна активност (%)	гласували „за“ (%)	гласували „против“ (%)
Референдуми специално за/против членство в еврозоната				
2000	Дания	88	46.9	53.1
2003	Швеция	83	42	58
Референдуми косвено за/против членство в еврозоната (чрез вџпроса за/против членство в ЕС)				
1994	Австрия	82	65.6	33.4
1994	Финландия	70	56.9	43.1
1994	Швеция	83	52.3	47.7

⁷ Единствено Великобритания и Дания си договорят изключение от това задџжение при подписване на Договора от Маастрихт.

2003	Малта	91	53.6	46.4
2003	Словения	60	89.6	10.4
2003	Унгария	46	83.7	16.3
2003	Литва	63	91.1	8.9
2003	Словакия	52	92.5	7.5
2003	Полша	59	77.5	22.5
2003	Чехия	55	77.3	22.7
2003	Естония	64	66.8	33.2
2003	Латвия	73	67.0	33
2003	Румъния	56	89.7	10.3
2003	Хърватия	43	66.7	33.3

Източник на данните: European Parliament (2022): *Referendums on EU issues. Fostering civic engagement*

Историческите данни показват, че след Договора от Маастрихт, когато въвеждането на еврото става задължително за всяка нова държава-членка на ЕС, в 14 от 16-те присъединили се към ЕС държави (т.е. в 88% от случаите) са проведени референдуми *де факто* за еврото. България е едно от двете големи изключения от тази демократична традиция.

Сега над 500 000 български граждани с право на глас, участвали в настоящата подписка, изразиха воля да упражнят своето демократично и защитено от българското законодателство право на решаване на „въпрос с национално значение“ (по чл. 9, ал. 1 от ЗПУГДВМС). Именно такъа е въпросът за времеви хоризонт за запазване на българския лев като единствена парична единица у нас при условията на стабилен валутен борд, респективно и свързан неизменно с момента на въвеждане на еврото като официална валута.

Икономическа мотивация

България на този етап няма готовност за смяна на своята национална валута – българския лев, за отпадане на валутния борд, което е свързано с въвеждане на еврото. Тази констатация е валидна при преглед едновременно на т.нар. „реални“ и т.нар. „номинални“ икономически критерии. Именно напредъкът в процеса на „реална“ и „номинална“ конвергенция (сближаване) е това, което определя степента на готовността ни за единната валута.

Тази тема е разгледана задълбочено в професионалния експертен анализ на БНБ, подготвен в изпълнение на решение на Министерския съвет и решение на Координационния съвет за подготовка на България за членство в еврозоната⁸. Анализът на БНБ бе предоставен на

⁸ Според Постановление на Министерския съвет (ПМС) №168 от 3.07.2015 г. за създаване на Координационен съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната е създадена Работна група „Макроикономически анализи и публични финанси“ със конкретна задача, формулирана

всички парламентарни групи в 48-то Народно събрание⁹ скоро след неговото свикване, по инициатива от страна на парламентарната група на Възраждане, която проведе среща с управителя на БНБ по въпроса скоро след като бе свикано 48 Народно събрание.

Анализът на макроикономическите показатели ясно показва, че основна причина за необходимост от запазване на българския лев при сегашните условия и за отлагане на въвеждането на еврото идва поради голямата разлика между равнището на българските доходи и цени и средните им равнища в ЕС и еврозоната. Това сраанение конкретно илюстрира все още ниската степен на „реалното“ сближаване на икономиката на България към средното европейско икономическо равнище.

Освен това, сближаването към средните европейски показатели от реалната икономика е процес, който следва да бъде оценяван отделно от достигането на някои чисто финансови показатели. Първият процес характеризира „реалното“ сближаване, а вторият – т.нар. „номинално“ сближаване. Последното бива оценявано с популярните критерии от Маастрихт, свързани с ценовата стабилност (инфлацията), държавната фискална позиция (дефицит и дълг), размера на дългосрочните лихвени проценти и стабилността на курса на националната валута спрямо еврото.

Номиналното сближаване, т.е. покриването на критериите от Маастрихт, може да маскира липса (непостигнатост) на реална конвергенция на българската икономика към еврозоната. Историята на самата еврозоната е изпълнена с примери на държави, покрили номиналните критерии за въвеждане на еврото, но после (поради различната си икономическа структура, динамика и степен на развитие) проявили макроикономически дисбаланси и оказали се неустойчиви под натиска на негативни ефекти от въвеждането на единната валута¹⁰.

Ето защо сближаването на реалната икономика към еврозоната (а не просто изпълнение на номиналните критерии от Маастрихт) е от съществена важност, когато се оценява готовността на една държава за членство. Преди премахване на националната валута и въвеждане на еврото е необходима висока степен на реално сближаване, като гарант за стабилност и устойчивост след момента на присъединяване към еврозоната. Без достигане на достатъчна близост до средните европейски равнища българската икономика като цяло, както и отделни групи граждани, фирми и отрасли, биха понесли шокове и загуби, оказвайки се в еврозоната.

така: „изготвя анализ за ефектите от въвеждането на единната европейска валута в Република България“. През юли 2022 г. същият Координационен съвет гласува решение въпросната Работна група до края на август 2022 г. да изготви краен вариант на анализа за последиците от евентуално въвеждане на еврото в България. За съжаление въпреки тези изисквания, отговорните институции не пожелаха да завършат и официално приемат анализа. Ето защо към днешна дата разполагаме единствено с експертните текстове от БНБ.

⁹ Анализът на БНБ е публично достъпен на адрес <https://vazrachdan.bg/wp-content/uploads/2023/01/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BE%D0%B8%D0%B7-%D0%B0%D0%BA-%D0%91%D0%9D%D0%91-%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%BD%D0%90.pdf>

¹⁰ Аналогично стои въпросът със синхронизацията на бизнес циклите. Установената според някои емпирични изследвания висока степен на синхронизация на бизнес циклите между България и еврозоната е необходимо, но недостатъчно условие за устойчивост и успешна адаптация на икономиката ни след въвеждане на еврото.

За съжаление последните актуализирани данни на Евростат¹¹ потвърждават сериозното изоставане на България по отношение на реалното икономическо сближаване със средноевропейските равнища. Данните за 2022 г. показват, че БВП на глава от населението в България е бил едва 59% от равнището в ЕС и 56% от равнището в еврозоната. Също по последни данни от Евростат през 2022 г. цените в България са възлизали на 60% от средното равнище в ЕС и 57% от еврозоната.

Липсата на готовност на българската икономика за членство в еврозоната се потвърждава също при сравнение с историческа макроикономическа статистика от други държави, които вече са се присъединили към еврозоната. Особено показателно сравнението с другите държави към момента на въвеждане на еврото там. Анализът показва много по-високата подготвеност (т.е. реално сближаване) на новоприсъединилите се към еврото страни, сравнено със ситуацията на България днес. Конкретните данни с източник Евростат са, както следва:

Държава	Дата на въвеждане на еврото	БВП на глава от населението спрямо еврозоната (%) ^{1,2}	Ниво на цените спрямо еврозоната (%) ¹
Словения	1 януари 2007г.	79	74
Кипър	1 януари 2008г.	95	85
Малта	1 януари 2008г.	73	69
Словакия	1 януари 2009г.	66	64
Естония	1 януари 2011г.	60	65
Латвия	1 януари 2014г.	58	56
Литва	1 януари 2015г.	70	59
Хърватия	1 януари 2023г.	70	63
България ³	-	56	57

¹ Данните се отнасят за годината преди въвеждане на еврото

² По паритети на покупателната сила

³ През 2022 г.

Горепосоченото илюстрира икономическата неподготвеност на България, съответно рисковете от преждевременно въвеждане на еврото в страната ни. Това обаче, само по себе си, не дава отговор на друг въпрос – какъв (евентуално) би бил оптималният и реалистичен времеви хоризонт в бъдеще за премахване на българския лев чрез въвеждане на еврото като официална валута. Този въпрос е от стратегическо значение за България. Той именно мотивира конкретния въпрос в подпункта с акцента върху 20-годишен хоризонт като

¹¹ Цитираните в тази секция данни са извлечени от базата данни на Евростат, актуализирана към 23.03.2023г. (ценовите равнища) и 31.03.2023г. (БВП на глава от населението по паритети на покупателната сила). ЕС е дефиниран в състава си от 27 държави (т.е. без Великобритания), а еврозоната – в състава си от 19 държави (т.е. без Хърватия).

минимум за запазване на националната валута – българския лев, респективно за отлагане на присъединяването ни към еврозоната.

Олитът на новоприсъединилите се към ЕС страни показва, видно от данните по-горе, че към момента на смяната на националната им валута с въвеждане на еврото там равнището на БВП на глава от населението (по паритети на покупателната сила) средно е надвишавало 71%. Аналогичният показател за нивото на цените за същата група от 8 държави средно е надвишавал 68%. И двата показателя (които при това са средни) определено надхвърлят българските им аналози днес.

От тези данни се вижда, че България трябва да изчака още доста години, за да постигне поне приблизителните степени на реална конвергенция към еврозоната, които са имали последните държави, заменили своята национална валута с еврото като единствена парична единица.

За да се минимизират рисковете, свързани с по-ниската степен на икономическо развитие, икономическата литература препоръчва по-висока („по-безопасна“) степен на реално сближаване с еврозоната, която да бъде достигната преди въвеждане на еврото. Само тогава например може да се минимизира достатъчно риска от „допълнителна инфлация“ (inflation surplus) – инфлация, дефинирана като положителна разлика между инфлацията в съответната страна и тази в еврозоната¹⁷.

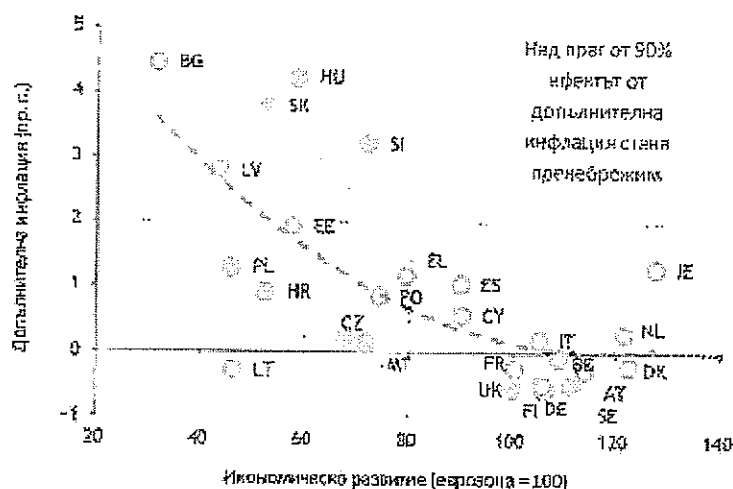
Обяснението за необходимост от по-високо реализирано сближаване преди влизането в еврозоната е просто. Вече в паричния съюз, но при продължаващ процес на конвергенция на икономиката, който води до поскъпване на реалния валутен курс, инфлационният канал остава единствен „отдушник“ в съответната икономика¹⁸. По-нататък, освен това, инфлацията понижава реалните лихвени проценти в икономиката, което пък от своя страна създава предпоставки за генериране на макроикономически и финансови дисбаланси.

Както теоретичната рамка, така и емпиричните изследвания извеждат оптимален минимален праг за степен на реална конвергенция (сближаване) преди въвеждане на еврото – 90%. Рисковете от еврото, когато икономиката е конвергирала над прага от 90%, могат да се считат за пренебрежими (или управляеми). Това се илюстрира от следната графика:

¹⁷ Вж. Magyar Nemzeti Bank (2020): *Long-term sustainability and the euro. How to rethink the Maastricht criteria*; достъпно на адрес <https://www.mnb.hu/leteles/long-termsustainabilityandtheeuro-1.pdf>

¹⁸ Описаният механизъм е малко по-слаб, ако изходният режим е на фиксиран курс, какъвто е случаят с България. Въпреки това механизъмът остава валиден поради това, че еврото ще отнеме последните налични за България инструменти за самостоятелна парична политика, както и ще създаде стимули за проинфлационна фискална политика (ефекти, надхвърлящи периметъра на настоящите мотиви).

Корелация между ниво на развитие и допълнителна инфлация

Бележка: Икономическото развитие е дефинирано чрез БВП на глава от населението по паритети на покупателната сила. Допълнителната инфлация е отклонението от инфлацията в еврозоната. Данните са осреднени за период 2000-2007 г. Празните кръгчета обозначават държави, използващи еврото или фиксирани към него (като България).

Източник: Magyar Nemzeti Bank (2020): *Long-term sustainability and the euro. How to rethink the Maastricht criteria*, стр. 244

Анализът, следователно, мотивира аналогично целево равнище за хоризонта за (евентуална) замяна на българския лев с еврото като официална парична единица и в България – а именно, достигането на 90% от средния доход в еврозоната.

Изборът на 2043 г. като евентуална най-ранна година за замяна на българския лев с еврото се потвърждава и от още авторитетни експертни анализи и модели. Актуален пример представлява едно съвсем ново изследване на Световната банка¹⁴. То недвусмислено подкрепя тъкмо времевия хоризонт за запазване на българския лев като единствена парична единица в България, съдържащ се във въпроса от предложението за националния референдум.

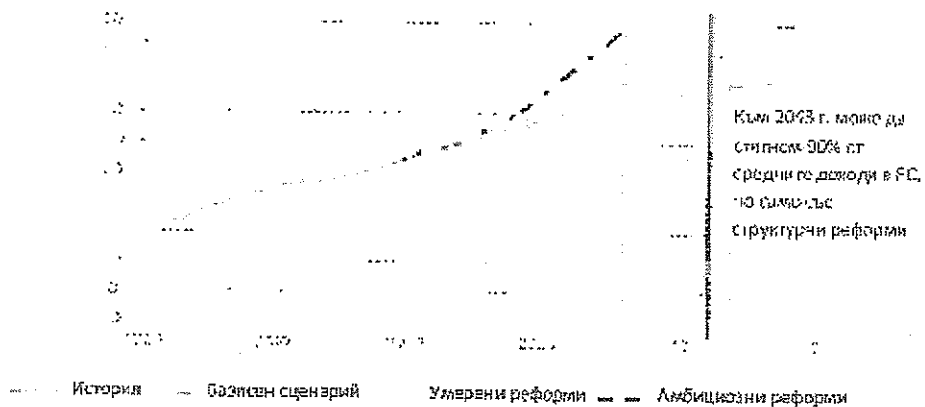
Експертите на Световната банка прилагат прогностичен модел за дългосрочната траектория на икономиката на България и на ЕС. Задълбоченият им анализ разглежда три основни сценария за България – базисен сценарий, сценарий с умерени структурни реформи и сценарий с амбициозни реформи. Допускайки втория от тези сценарии, резултатът точно потвърждава избора на 2043 г. като най-ранна година за евентуалната замяна на българския лев с въвеждане на еврото. Даже този вариант изглежда оптимистичен, в светлината на експертния анализ на Световната банка, предвид институционални слабости и исторически слабата политическа воля за реформи у нас.

¹⁴ Вж. The World Bank (December 2022): *Bulgaria country economic memorandum*; достъпно на адрес <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099050001172322673/pdf/P17633801baaa90c60b01e02c6d23fe30db.pdf>

Долната графика илюстрира изводите от модела и изчисленията на Световната банка. Следва да се подчертае, че резултатите са базирани спрямо средното икономическо равнище в ЕС, а не в еврозоната. Доколкото обаче исторически БВП на глава от населението в еврозоната леко надхвърля съответното равнище в ЕС, излиза че резултатите на Световната банка са дори консервативни за целите на настоящите мотиви.

Така 2043 г. се очертава като минимален хоризонт, от икономическа гледна точка, за евентуална замяна на българския лев с въвеждане на еврото в България. Този извод е строго мотивиран както от икономическата теория, така и от емпирични изследвания.

Дългосрочна конвергенция на икономиката на България към средното равнище в ЕС

Бележка: Препозната траектория на БВП на глава от населението по паритета на покупателната сила, % от средното равнище в ЕС-27, различни сценарии
Източник: The World Bank (December 2022): *Bulgaria country economic memorandum*, стр 16

Недостатъчното сближаване на българската икономика с еврозоната ще изложи България на повишен риск от възможни негативни ефекти, вкл. от паричната политика на Европейската централна банка, ако българския лев бъде заменен с еврото в краткосрочен период в близкото бъдеще. Тези рискове и опасения се потвърждават от историята на самата еврозона през краткото ѝ съществуване досега. Известно е кризисното развитие в държави, приели еврото преди да имат реална готовност за такава стъпка. Дисбалансите и шоковете в отделни икономики от еврозоната имаха потенциал да дестабилизират целия паричен съюз (например при ситуацията около Гърция преди няколко години). Следователно, неподготвеността на една държава за единната валута носи рискове както за самата нея, така и за еврозоната като цялостен проект. Неслучайно именно правото на ЕС, в това число Договорът за функциониране на ЕС, акцентират върху необходимостта от постигане на „устойчива конвергенция“ преди приемане на еврото¹⁵.

* * *

Експертните анализи, модели и разчети, приложими към настоящата тема, мотивират от икономическа гледна точка защо следва да бъде подложен на допитване въпросът доколко е

¹⁵ Чл. 140, параграф 1 от Договора за функциониране на ЕС.

оправдано България да запази своята национална валута – българския лев и респективно да въведе еврото преди (най-рано) 2043 г.

Междувременно валутният борд с фиксиран курс от 1.95583 лева за 1 евро може да продължава да осигурява оптимална и подкрепяща макроикономическа рамка за България, ако бъде запазен българския лев като единствена национална валута, както това е правено назад през годините в един аналогичен по дължина исторически хоризонт. От 1997 г., вече над 25 години, паричният режим с фиксиран курс на българския лев осигурява устойчивост и успешно приспособяване на българската икономика. Историята показва ефективното и гладко функциониране на валутния борд както в периоди на положителни цикли, така и по време на много и различни по характер кризи, някои от които без прецедент в световната стопанска история. Като такива могат да бъдат споменати Глобалната финансова криза, дълговата криза в еврозоната, икономическите проблеми след ограниченията по повод COVID-19, и др.

Успешната история и устойчивост на валутния борд у нас рязко контрастира с кризите в еврозоната от създаването ѝ досега. Следователно настоящата ни парична рамка може да бъде категоризирана като възможно най-доказаният, проверен във времето и работещ паричен модел за България. Той осигурява едновременно стабилност за парите на българските граждани, предвидимост за всички икономически субекти, и „санитарна“ отдалеченост от потенциални проблеми в самата еврозона. Затова е необходимо да бъде запазен българския лев за следващите 20 години.

ВНОСИТЕЛИ:

1. Димитър Пълзов

2. Хосе Николов

3. Димитър Панайотов

4. Здравко Александров

5. Александър Кевелов Александров

6. Стефан Миселов Ташев

7. Ташко Вилерев Телешков

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ОСМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРИЕМАТЕЛНО-ПРЕДАВАТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

На основание чл. 13, ал. 1 от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, и получено писмо, регистрирано с
вх. № ПГ-48-339-01-2/07.04.2023 г.

Днес, 7 април 2023 г., в сградата на Народно събрание, гр. София, пл. "Княз Александър I" № 1, Виктор Папазов, в качеството си на - председател и представляващ Инициативен комитет за организиране и координиране на подписка за провеждане на национален референдум, внесе в отдел „Приемна“ към дирекция „Парламентарна канцелария“ подписка, вх. № ПГ 48-339-01-2/07.04.2023 г., както следва по опис:

1. Електронен носител - 1 бр. флаш памет;
2. 88 бр. класьори - хартиен носител.

Според данни на Вносителя, подписката съдържа 589 817 (петстотин осемдесет и девет хиляди осемстотин и седемнадесет) подписа на български граждани с избирателни права.

За проверка по отношение съответствие на подписката с електронния носител, същата се внесе в зала № 242, ет. 2.

Настоящият протокол се състави в два еднообразни екземпляра за Народно събрание и за Инициативен комитет на гражданите с председател Виктор Папазов.

За Инициативен комитет
ПРЕДАЛ:

Виктор Папазов

За Народно събрание:
ПРИЕЛ:

№ 10-04/2023
ОКМ № 18-339-012
10.04.2023

ДО Г-Н/Г ЖА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВЕДОМЛЕНИЕ

по чл. 12, ал. 7, т. 1 вр. чл. 10, ал. 1, т. 5 от Закона за прякото участие на
гражданите в държавната власт и местното самоуправление

от

Председателя на Инициативен комитет на граждани

1. Виктор Стефанов Попов....., с ЕГН: [REDACTED]

Постоянен
адрес.....

За провеждане на национален референдум с въпрос:

„Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България
до 2043 година?“

Уважаеми/а г-н/г-жо Председател,

С настоящото на основание чл. 12, ал. 7, т. 1 вр. чл. 10, ал. 1, т. 5 от Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС), учреденият на 09.01.2023г. Инициативен комитет на граждани за провеждането на национален референдум внася допълнително в Народното събрание 14371 подписа на граждани с избирателни права на хартиен и електронен носител с въпрос:

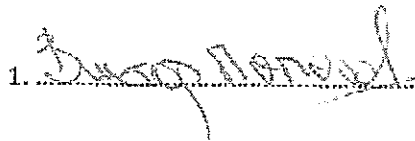
„Съгласни ли сте българският лев да бъде единствена официална валута в България до 2043 година?“

Към уведомлението прилагаме:

1. 4броя папки с номерирани страници съдържащи 1068броя бланка по одобрения образец с трите имена, ЕГН, постоянен адрес и подписите на 14371броя граждани с изборителни права, подкрепящи предложението.
2. Подписката на електронен носител.

10.04.2023 г.

С уважение:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dimitar Dimitov', is written over a horizontal dotted line.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ОСМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРИЕМАТЕЛНО-ПРЕДАВАТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

На основание чл. 13, ал. 1 от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, и получено писмо, регистрирано с
вх. № ПГ-48-339-01-2/10.04.2023 г.

Днес, 10 април 2023 г., в сградата на Народно събрание, гр. София, пл. "Княз Александър I" № 1, Виктор Папазов, в качеството си на председател и представляващ Инициативен комитет за организиране и координиране на подписка за провеждане на национален референдум, внесе в отдел „Приемна“ към дирекция „Парламентарна канцелария“ допълнение към подписка, вх. № ПГ 48-339-01-2/10.04.2023 г., както следва по опис:

1. Електронен носител - 1 бр. флаш памет;
2. 4 бр. класьори - хартиен носител.

Според данни на Вносителя, подписката съдържа 14 371 (четирнадесет хиляди триста седемдесет и един) подписа на български граждани с изборителни права.

За проверка по отношение съответствие на подписката с електронния носител, същата се внесе в зала № 242, ет. 2.

Настоящият протокол се състави в два еднообразни екземпляра за Народно събрание и за Инициативен комитет на гражданите с председател Виктор Папазов.

За Инициативен комитет
ПРЕДАД:

Виктор Папазов

За Народно събрание:
ПРИЕЛ: